



Innst. 276 L

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Prop. 80 L (2015–2016)

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i sjøloven mv. (oppdydding og forenkling)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

Nærings- og fiskeridepartementet har gjennomgått samtlige lover under departementets ansvarsområde for å identifisere lover som kan oppheves og lover som kan forenkles. Som en del av dette arbeidet foreslår departementet i denne proposisjonen å oppheve lov om fiendegods o.a., lov om avgift på bygge- og entreprenørvirksomhet til dekning av utgifter til byggeforskning og geoteknisk forskning og lov om forbud mot å betinge forkjøpsrett vedkommende fisk eller fiskeprodukter.

Videre foreslås i proposisjonen endringer i lov om sjøfartens (sjøloven) regler om registrering av dokumenter i skipsregistrene ved at kravet om gjenspart for dokumenter ved registrering oppheves. Departementet foreslår også å forenkle reglene om erverv av registerhjemmel etter kunngjøring.

1.2 Bakgrunnen for lovforslaget

Nærings- og fiskeridepartementet sendte 2. november 2015 ut høringsnotat om saken på alminnelig høring, med høringsfrist 14. desember 2015. I notatet ble det foreslått å oppheve lov om fiendegods o.a., lov om avgift på bygge- og entreprenørvirksomhet til dekning av utgifter til byggeforskning og geoteknisk forskning og lov om forbud mot å betinge forkjøpsrett vedkommende fisk eller fiskeprodukter og å endre lov om sjøfarten.

1.3 Forslag om opphevelse av lover som ikke lenger har praktisk betydning

1.3.1 Lov 22. mars 1946 nr. 4 om fiendegods o.a.

Lov 22. mars 1946 nr. 4 om fiendegods o.a. regulerer fiendegods med forbindelse til andre verdenskrig. Loven har ikke vært inntatt i lovsamlingen siden 1981, med den begrunnelse at den ikke lenger anses å ha praktisk betydning.

Departementet er av den oppfatning at loven ikke lenger har praktisk betydning og at sakene loven kommer til anvendelse på, nå er endelig avgjort. Det foreslås på denne bakgrunn å oppheve lov 22. mars 1946 nr. 4 om fiendegods o.a., uten å gjøre endringer i annet lovverk. Fiendegodsloven av 1950 ivaretar fremtidige rettsforhold knyttet til fiendegods dersom det skulle bli aktuelt ved en eventuell ny krig.

Det har ikke kommet merknader til forslaget om opphevelse.

1.3.2 Lov 28. juni 1952 nr. 3 om avgift på bygge- og entreprenørvirksomhet til dekning av utgifter til byggeforskning og geoteknisk forskning

Lov om avgift på bygge- og entreprenørvirksomhet til dekning av utgifter til byggeforskning og geoteknisk forskning ble vedtatt i sammenheng med et politisk ønske om å fremme forskning og rasjonalisering innen byggeindustrien. Formålet med loven var å skaffe midler til bygge- og geoteknisk forskning i Norge gjennom en særskilt avgiftsordning på bygge- og entreprenørvirksomheten i landet. Det var ikke mulig å skaffe de nødvendige midler til veie ved bevilgninger på statsbudsjettet, jf. Ot.prp. nr. 73 (1951) og Innst. O. V. (1952).

Avgiftsordningen trådte i kraft fra 1. januar 1953. Avgiften ble knyttet sammen med lov om ulykkestrygd for industriarbeidere, senere lov om yrkesska-

detrygd, ved at avgiften ble pålagt en nærmere bestemt gruppe innenfor bygge- og anleggsvirksomhet. Avgiftspålegget opphørte fra 1971 som en konsekvens av innføringen av ny trygdeordning. Tilsvarende beløp som avgiften ble antatt å innbringe for 1970, ble i stedet kompensert over statsbudsjettet i form av øremerket bevilgning over Industridepartementets budsjett for 1971.

Norges Byggtekniske Institutt og Norges Geotekniske Institutt som avgiften ga tilskudd til, ble fritilt fra Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Forskningsråd i 1985 og omgjort til selvstendige stiftelser. Ordningen i dag går ut på at staten yter årlig tilskudd til forskningsinstituttene i form av basisfinansiering over statsbudsjettet.

Departementet mener loven ikke lenger har en praktisk betydning og foreslår å oppheve den uten å gjøre endringer i annen lovtekst. Det har ikke kommet merknader til forslaget.

1.3.3 Lov 23. mars 1956 nr. 1 om forbud mot å betinge forkjøpsrett vedkommende fisk eller fiskeprodukter

Lov om forbud mot å betinge forkjøpsrett vedkommende fisk eller fiskeprodukter ble vedtatt av Stortinget i 1956.

I henhold til gjeldende lov er det forbudt for væiere å kreve forkjøpsrett i forbindelse med salg eller leie av husrom til fiskeriformål. Det er videre forbudt å avtale at leie for slikt husrom skal betales i fisk. Leieavtaler skal være skriftlige og det pålegges væiere å sørge for at det skjer.

I forbindelse med dagens lov fra 1956 uttalte departementet i Ot.prp. nr. 55 (1955) at utviklingen i fiskeriene med større og bedre utstyrte farkoster, samt endrede driftsmåter, trolig har gjort fiskerne mindre avhengige av forholdene på land. Det var imidlertid fremdeles behov for tilhold på land, spesielt under lofotfisket.

Det har vært en stor utvikling i utøvelsen av fisket og teknologien på fiskefartøyene. Det er i dag flere fiskere som kan sove på båten, og de som ikke gjør det kan i hovedsak sove hjemme. De fiskerne som har behov for lokaler til å oppbevare utstyr og lignende på land eier i større grad dette selv, eller må anses som en profesjonell part i et leieforhold uten behov for den samme beskyttelsen som før.

Etter en samlet vurdering mener departementet at det ikke lenger er behov for lov om forbud mot å betinge forkjøpsrett vedkommende fisk eller fiskeprodukter. Departementet foreslår derfor å oppheve loven uten å gjøre endringer i annen lovtekst. Det har ikke kommet merknader til forslaget i høringsrunden.

1.4 Forslag om endringer i lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven)

Sjøfartsdirektoratet er tilsynsmyndighet for norskregistrerte skip og for utenlandske skip i norske havner. Direktoratet ivaretar også funksjonen som realregister gjennom skipsregistrene Norsk Ordinært Skipsregister (NOR) og Norsk Internasjonalt Skipsregister (NIS). NOR omfatter også Skipsbyggingsregisteret. Skipsregistrene skal sikre rettsvern til registrerte rettigheter i norske skip, og tjener som ledd i den offentlige kontroll av norske skip og deres eierforhold.

1.4.1 Opphevelse av krav om gjenpart for dokumenter ved registrering i skipsregistrene m.m. – sjøloven § 15

Når et dokument skal registreres i NOR eller NIS, må rekvirenten sende inn det originale dokumentet i tillegg til gjenpart av dette, til registerføringen, jf. sjøloven § 15 tredje ledd. Etter anbefaling fra registerfører foreslås det at kravet om gjenpart i sjøloven § 15 tredje ledd oppheves. Departementet kan ikke se at det er behov for at rekvirenten innleverer gjenpart i tillegg til originaldokumentet.

Det foreslås imidlertid at departementet gis hjemmel til å fastsette i forskrift krav om innlevering av gjenpart. Hvis registerfører på et senere tidspunkt vurderer det som nødvendig å gjeninnføre gjenpartskravet, vil departementet således ha anledning til å fastsette dette i forskrift. Det er etter departementets syn ikke behov for at kravet til gjenpart skal fremgå av lovteksten.

Departementet foreslår videre at det i loven fastsettes en plikt som bestemmer at registerfører skal lagre en elektronisk kopi av originaldokumenter som sendes inn for registrering i skipsregistrene. Videre gir bestemmelsen departementet forskriftshjemmel til å fastsette måten dokumentene skal lagres og håndteres på.

Endringer i tråd med departementets forslag vil høre naturlig inn under § 14 som retter seg mot registerfører og registrenes fremgangsmåte m.m ved skipsregistrering.

Som en følge av lovendringene må det gjennomføres endringer i forskrift av 30. juli 1992 nr. 593 om registrering av skip i norsk ordinært skipsregister (NOR) og forskrift av 30. juli 1992 nr. 592 om registrering av skip i norsk internasjonalt skipsregister (NIS). Forskriftsendringene vil tre i kraft samtidig med de foreslåtte lovendringene.

1.4.2 Endring av reglene om erverv av registerhjemmel etter kunngjøring – sjøloven § 36

Det følger av sjøloven § 36 at dersom et norsk skip med største lengde under 15 meter tilhører noen

som ikke har registerhjemmel, kan personen som utøver eierrådighet og skriftlig erklærer å være eier, få registerhjemmel ved å sannsynliggjøre at vedkommende har vært eier i minst ti år.

Hvis registerføreren etter en gjennomgang av den fremlagte dokumentasjonen ikke finner at eierrekkefølgen er sannsynliggjort, må eieren få registerhjemmel ved dom, jf. sjøloven § 35. Også i de tilfeller der den som utøver eierrådighet og skriftlig erklærer å være eier kan sannsynliggjøre eierskap helt tilbake til tidspunktet fartøyet ble levert fra verkstedet eller satt i fart for verkstedets egen regning, men fartøyet er yngre enn ti år, må registerhjemmelen erverves ved dom. Dette følger av det absolutte kravet til å sannsynliggjøre at vedkommende har vært eier i minst ti år, jf. sjøloven § 36, jf. § 35.

Etter anbefaling fra registerfører foreslår departementet at sjøloven § 36 endres slik at i de tilfeller der den som utøver eierrådighet og skriftlig erklærer å være eier kan sannsynliggjøre eierskap tilbake til tidspunktet fartøyet ble levert fra verkstedet eller satt i fart for verkstedets egen regning, kan vedkommende få registerhjemmel etter kunngjøring – uten krav til dom. Endringen medfører at registerhjemmel kan erverves også for fartøy som er yngre enn ti år. Det understrekes at det kun er tidskravet som endres. Kravet om sannsynliggjøring, utøvelse av eierrådighet og skriftlig erklæring av eierskap, må fortsatt oppfylles for at skipseier kan erverve registerhjemmel til fartøyet. Dette innebærer at i de tilfeller skipsregistrene ikke finner eierskapet tilstrekkelig sannsynliggjort ved den fremlagte dokumentasjonen, må registerhjemmel erverves ved dom, jf. sjøloven § 35.

1.5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det er departementets vurdering at det ikke er økonomiske og administrative kostnader forbundet med å oppheve lov 22. mars 1946 nr. 4 om fiendegods o.a.

Opphevelse av lov 28. juni nr. 3 om avgift på bygge- og entreprenørvirksomhet til dekning av utgifter til byggeforskning og geoteknisk forskning vil ikke ha noen økonomiske eller administrative konsekvenser for staten.

Opphevelse av lov 23. mars. 1956 nr. 1 om forbud mot å betinge forkjøpsrett vedkommende fisk eller fiskeprodukter vil ikke ha noen økonomiske eller administrative kostnader for staten.

Opphevelsen av kravet om å fremlegge gjenpart vil innebære en forenkling og effektivisering av registreringsprosessen for både kundene og registerfører (Sjøfartsdirektoratet). Økonomiske og administrative konsekvenser for Sjøfartsdirektoratet er begrenset til utarbeidelsen og gjennomføringen av endringene i registreringsforskriftene for henholdsvis NOR og NIS i tråd med lovendringen. For kun-

dene vil forslaget ikke få noen konsekvenser, da registerfører allerede ved innføringen av elektronisk arkiv endret sin praksis og sluttet å kreve inn gjenparter.

Sjøfartsdirektoratet anslår at de økonomiske og administrative konsekvenser av å endre reglene om erverv av registerhjemmel vil bli begrensede. En endring som foreslått vil innebære noe mer arbeid for Sjøfartsdirektoratet ved at flere saker vil kunngjøres etter sjøloven § 36. Endringen vil innebære en forenkling og effektivisering for skipseiere som skal erverve registerhjemmel etter sjøloven § 36. Prosessen blir enklere ved at eier ikke behøver å inngi stevning, og raskere.

Sjøfartsdirektoratet opplyser at disse sakene utgjør ca. 50 saker årlig. Endringen vil også medføre at domstolene blir mindre belastet.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Ingrid Heggø, Odd Omland og Knut Storberget, fra Høyre, Frank Bakke-Jensen, Ingunn Foss, Gunnar Gundersen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad, Oskar J. Grimstad og Morten Ørsal Johansen, fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, fra Senterpartiet, lederen Geir Pollestad, fra Venstre, Pål Farstad, og fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, viser til Prop. 80 L (2015–2016) om endringer i sjøloven. Komiteen merker seg at som en del av arbeidet med å forenkle lovgivningen foreslås det i proposisjonen å oppheve tre lover uten å gjøre endringer i annet lovverk: Lov om fiendegods o.a. fra 1956, lov om avgift på bygge- og entreprenørvirksomhet til dekning av utgifter til byggeforskning og geoteknisk forskning fra 1952 og lov om forbud mot å betinge forkjøpsrett vedkommende fisk eller fiskeprodukter fra 1956.

Komiteen viser videre til at det også foreslås endringer i sjølovens bestemmelser om registrering av dokumenter i skipsregistrene, og at det foreslås å forenkle reglene om erverv av registerhjemmel etter kunngjøring.

Komiteen har merket seg at det bare er Norges Rederiforbund som har avgitt realitetsuttalelse i høringen, og at de støtter forslagene til lovendringer, som de mener vil innebære forenkling og effektivisering både for forvaltningen og for næringen.

Komiteen støtter de foreslåtte endringene, og har ingen øvrige merknader.

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i sjøloven mv.
(opprydding og forenkling)

I

Lov 22. mars 1946 nr. 4 om fiendegods o.a. oppheves.

II

Lov 28. juni 1952 nr. 3 om avgift på bygge- og entreprenørvirksomhet til dekning av utgifter til byggeforskning og geoteknisk forskning oppheves.

III

Lov 23. mars 1956 nr. 1 om forbud mot å betinge forkjøpsrett vedkommende fisk eller fiskeprodukter oppheves.

IV

I lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten gjøres følgende endringer:

§ 14 nytt sjette og sjuende ledd skal lyde:

Registrerte dokumenter skal lagres elektronisk. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmel-

ser om hvordan registrerte dokumenter skal lagres og håndteres.

Departementet kan i forskrift fastsette krav om innlevering av gjenpart av dokument som skal registreres, at gjenparten skal være bekreftet og hvem som kan gi slik bekreftelse.

§ 15 første ledd skal lyde:

Den som forlanger noe registrert, skal sende dokumentet til registerføreren. Dokument som forlanges registrert, må være skrevet på norsk, dansk, svensk eller engelsk, og må være så tydelig og klart at det ikke er tvilsomt hvordan det skal anmerkes. Departementet kan gi forskrifter om dokumentenes form.

§ 15 tredje ledd oppheves.

§ 36 første punktum skal lyde:

Dersom et norsk skip med største lengde under 15 meter tilhører noen som ikke har registerhjemmel, kan den som utøver eierrådighet og skriftlig erklærer å være eier, få registerhjemmel ved å sannsynliggjøre at vedkommende, alene eller sammen med sine hjemmelsmenn, har vært eier i minst 10 år eller fra skipet ble levert fra byggeverkstedet eller satt i fart for verkstedets egen regning.

V

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Oslo, i næringskomiteen, den 12. mai 2016

Geir Pollestad

leder

Knut Storberget

ordfører